Työllisyys- ja sosiaaliministerineuvoston kokous 27.-28.11.2023

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 27.- 28.11.2023

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto kokoontui työ- ja sosiaaliministerikokoonpanolla Brysselissä 27.-28.11.2023. Neuvosto kuuli komission esityksen vuoden 2024 juuri julkaistusta syyspaketista sekä kävi politiikkakeskustelut ympäristönäkökohtien sisällyttämisestä työehtosopimusneuvotteluihin, rasismin vastaisesta toimintaohjelmasta sekä poliittisesti erityisen merkittävästä Espanjan ja Belgian aloitteesta sosiaalisten investointien alalla.

Neuvosto hyväksyi yleisnäkemyksen eurooppalaista vammaiskorttia ja pysäköintikorttia koskevista direktiiviehdotuksista.

Neuvosto hyväksyi lisäksi päätelmiä liittyen työpaikkademokratiaan, hoivaan sekä sosiaaliturvan koordinaation digitalisaatioon.

Puheenjohtaja informoi myös alustatyödirektiivin, sosiaaliturvan koordinointiasetusten sekä tasa-arvoelimiä koskevien direktiiviehdotusten neuvottelutilanteista sekä useista puheenjohtajuuskaudella järjestetyistä erityistapahtumista.

Komissio esitteli ministereille vuoden 2024 työohjelmansa ja seuraava puheenjohtajamaa Belgia oman ohjelmansa.

Suomea neuvostossa edusti sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso.

Pj. Yolanda Diaz avasi kokouksen todeten jatkavansa myös uuden hallituksen toisena varapuheenjohtajana sekä työ- ja yhteisötalousasioista vastaavana ministerinä.

A-kohdat hyväksyttiin.

Eurooppalainen ohjausjakso:

Komissaari Schmit totesi syyspakettia 2024 koskevassa alustuksessaan, että talouden kasvu on hidastunut, mutta nousua on odotettavissa taas ensi vuonna. Samalla työllisyys on noussut, mutta tilanne on edelleen epätasainen ja erityisesti esim. nuoret ja naiset ovat heikommin työllistyneitä. Myös jäsenmaiden välillä on eroja. Työvoiman osaaminen on erityinen haaste. Aktiivista työmarkkinapolitiikkaa tarvitaan edelleen. Komission osana ohjausjakson syyspakettia julkaisema yhteinen työllisyysraportti (JER) analysoi tilannetta. Raportissa on nyt myös ensimmäistä kertaa huomioitu v. 2030 kansalliset tavoitteet liittyen työllisyysasteeseen, köyhyyden vähentämiseen sekä aikuisväestön osaamisen kehittämiseen. Erityisesti aikuisväestön osaamisessa on suuria haasteita. Komissaari myös korosti työmarkkinaosapuolten roolia työllisyysuudistuksissa. JER-raportissa on tänä vuonna ensimmäistä kertaa käytetty analyysin pohjana sosiaalisen lähentymisen kehikkoa (SCF).

Työllisyyskomitea EMCO:n puheenjohtaja Rustichelli sekä sosiaalisen suojelun komitea SPC:n puheenjohtaja Guerra kertoivat komiteoidensa osallistuvan syyspaketin ja erityisesti yhteisen työllisyysraportin käsittelyyn normikäytännön mukaisesti.

HU totesi olevansa huolissaan SCF-kehikon käyttämisestä JER:n analyysin pohjana, katsoo että asiasta ei ole vielä yhteisesti sovittu. Myös **IT** totesi pohtivansa vielä kantaansa SCF-käyttöönottoon.

Neuvosto kävi *politiikkakeskustelun* **ympäristönäkökohtien sisällyttämisestä työehtosopimusneuvotteluihin** oikeudenmukaisen siirtymän saavuttamiseksi. Pj. pyysi taustakysymyksissään jäsenmaita kertomaan näkemyksiään siitä, miten työehtosopimuksilla pystytään vastaamaan ilmastonmuutokseen, parantamaan ympäristön kestävyyttä ja oikeudenmukaista siirtymää kohti ilmastoneutraaliutta. Jäsenmailta pyydettiin myös hyviä käytäntöjä tähän liittyen. Lisäksi pyydettiin erittelemään mitkä toimet ovat relevantteja milläkin tasolla (EU, jäsenmaat, työmarkkinaosapuolet) ja mikä voisi olla ohjausjakson rooli tässä.

Pj. huomautti työmarkkinavuoropuhelun kehittämisen olevan yksi Espanjan pj-kauden tärkeä teema ja katsoo että ilmastoneutraaliuteen pyrkimiseksi työllisyystoimien kautta tarvitaan työmarkkinavuoropuhelua. Pj. myös huomautti olevan täysin selvää, että työmarkkinaosapuolten autonomiaa tulee aina kunnioittaa.

Komissaari Schmit korosti, että vihreän siirtymän tulee olla jatkuvaa ja vaikka se koskee erityisesti tiettyjä sektoreita, koskee se samalla kuitenkin hyvin suurta osaa työntekijöistä. Siksi on erityisen tärkeää, että siirtymät toteutetaan reilusti. Uudelleen- ja jatkokoulutus on tässä kaikkein oleellisinta, koska on jo moneen kertaan todettu, että osaamisen puutteet ovat suurin pullonkaula. Työmarkkinaosapuolilla on asiassa tärkeä rooli ja osapuolten autonomia on oleellista. Komisaari myös viittasi viime kesänä hyväksyttyyn sosiaalidialogisuositukseen.

SPC:n puheenjohtaja Guerra huomautti, että työmarkkinavuoropuhelulla on rooli siinäkin, että heikoimmat pääsevät hyötymään siirtymän positiivisista puolista. **EMCO:n puheenjohtaja Rustichelli** totesi, että vihreän siirtymän konsepti vaatii määrittelyä, sitä ei nähdä radikaalina muutoksena, vaan hyvin pitkälti osana olemassa olevaa toimintaa.

Keskustelussa jäsenmaat korostivat, että vihreä siirtymä avaa mahdollisuuksia, mutta tuo myös haasteita. Muutokset edellyttävät toimivaa vuoropuhelua ja yhteistyön eetosta. Vihreä siirtymä muuttaa sekä työn sisältöä että määrää ja myös työn uudet muodot on otettava mukaan keskusteluun. Tärkeää on suojata ihmisiä, ei työpaikkoja jotka eivät ole kestävällä pohjalla. Siirtymissä olisi tärkeä myös varmistaa tasa-arvoiset mahdollisuudet kaikille. Esille tuotiin myös se, että esim. nuorille työn laatu on usein yhtä tärkeää kuin palkkaus, mikä on oleellista huomioida myös työmarkkinaneuvotteluissa. Muutokset eivät kuitenkaan ole aina nopeita ja heti näkyviä. Maat myös korostivat, että siirtymä koskee tiettyjä sektoreita enemmän kuin toisia. Joissain maissa on mm. luokiteltu tietyt ympäristölle relevantit ammatit erikseen.

Käytännössä siirtymät tapahtuvat yritystasolla. Vihreinä toimina mainittiin erityisesti energian säästö, jätteiden määrän vähentäminen, työmatkaliikenteeseen liittyvät toimet sekä lentämisen vähentäminen. Etätyön myötä yleistynyt kodeissa työskentely myös vaikuttaa. Myös työsuojelutoimien merkitys mainittiin. Vihreään siirtymään liittyy kiinteästi myös digitalisaatio ja sitä edistävät osaamistoimet.

Puheenvuoroissa korostettiin sitäkin, että muutoksia tarvitaan myös rahoitus- ja veropolitiikkaan. Rahoitus-, työllisyys-, koulutus- ja sosiaalipolitiikoilla on selkeä yhteys. Myös sosiaalisten investointien merkitys mainittiin. Lainsäädäntötoimia tulee seurata rahoitus. EU-rahoituksella on myös merkittävä rooli esim. osaamisen kehittämistoimissa esim. elpymis- ja palautumisvälineen kautta. Korostettiin myös siirtymien kustannusten tasaista jakamista.

Todettiin, että kollektiivisopiminen on työkalu, joka luo kehikon. Vihreistä toimista raportoiminen lisäisi myös toimien läpinäkyvyyttä. Myös vaikutusarvioinnit ovat tärkeitä. Työmarkkinaosapuolten autonomia neuvotteluteemojen valinnassa tuli vahvasti esille. Samoin korostettiin maiden omien neuvottelujärjestelmien roolia,

esim. joissain maissa sopijapuolia on muitakin kuin työmarkkinaosapuolet. Jäsenmaat myös korostivat hyvien käytäntöjen vaihtamisen merkitystä, koska teema on uusi ja keskinäinen ideoiden vaihto saattaisi poikia uusia innovatiivisia ajatuksia. Ohjausjakson roolia korostettiin erityisesti hyvien käytäntöjen vaihdossa. Toisaalta huomautettiin myös ohjausjakson kuormittuneisuudesta. EU-tason toimina mainittiin mm. työmarkkinaosapuolten kapasiteetin lisääminen. Muutama jäsenmaa myös korosti kesällä hyväksytyn suosituksen tärkeyttä.

Suomi korosti puheenvuorossaan, että vihreään siirtymään liittyvät toimet ovat tärkeitä mutta niiden tulee olla osa normaalia sopimisprosessia. Uusia prosesseja ei haluta. Suomi toi myös vahvasti esille työmarkkinaosapuolten autonomian kunnioittamisen. Osaamisen kehittämistoimien rinnalla on tärkeä edistää kasvua tuottavia toimia ja yrittäjyyttä. Kaikkien toimien tulee perustua yritysten ja työntekijöiden tarpeisiin.

Komissaari Schmit totesi lopuksi, että kollektiivisopiminen on tärkeä osa Euroopan sosiaalista mallia. Todistetusti yritykset, joissa sosiaalinen vuoropuhelu toimii, onnistuvat siirtymissäkin paremmin. SCF:stä komissaari totesi, että TSTK-neuvostolla tulee olla tärkeä rooli tulevassa taloudellisessa jaksossakin. Tarkoitus on korostaa sosiaalisten investointien tarvetta siellä missä on tarpeen, mutta tarkoitus ei ole rangaista ketään.

Komiteoiden avainviestit liittyen neuvoston oikeudenmukaista siirtymää kohti ilmastoneutraaliutta koskevan suosituksen toteuttamiseen – *hyväksyminen:*

Osana ohjausjaksokeskustelua neuvosto hyväksyi avainviestit**.** Komiteoiden puheenjohtajat totesivat, että maat ovat vasta toimeenpanon alkuvaiheessa ja niiden välillä on eroja. Suosituksen seurantaa tulee vielä kehittää. EU-rahoitusmahdollisuuksilla on suuri rooli suosituksen toteuttamisessa. Vahvempaa kansallista koordinaatiota tarvittaisiin.

Työpaikkademokratiaa koskevat päätelmät - *hyväksyminen:*

Pj. totesi, että päätelmien teema liittyy Espanjan pj-kauden prioriteettiin. Aiheesta on järjestetty myös konferenssi Espanjassa. Päätelmissä käsitellään mm. sitä, onko olemassa oleva EU-lainsäädäntö nykyisellään riittävää**. Komissaari Schmit** viittasi myös tulevaan korkean tason Val Duchessen työmarkkinadialogia käsittelevään konferenssiin, joka järjestetään tammikuussa 2024. Komissaari katsoo, että ei ole suurta merkkiä siitä, että työmarkkinavuoropuhelussa olisi EU-tasolla puutteita, siksi ei näe suurta tarvetta uudelle lainsäädännölle tältä osin. Toisaalta esim. uudistettavassa eurooppalaisia yritysneuvostoja koskevassa direktiivissä tullaan tehostamaan informointi- ja konsultointiosuutta.

AOB-kohtana pj. kertoi alustatyödirektiivin tilanteesta. Neuvotteluissa on vielä paljon avoimia asioita, joista tärkeimpänä kumottavissa oleva oikeudellinen olettama. **Pj.** korosti parlamentin osoittaneen jo joustavuutta ja peräänkuulutti joustavuutta myös jäsenmailta todeten olevan todella harmillista, jos asiassa ei saavutettaisi edistystä. **Komissaari Schmit** tuki puheenjohtajaa todeten, että miljoonat alustatyöntekijät odottavat asiassa ratkaisua. **NL, PT, LU, SI ja MT** käyttivät asiassa puheenvuoron vedoten ministerikollegoihinsa, jotta asiassa saataisiin ratkaisu Espanjan pj-kaudella.

AOB-kohdassa pj. informoi järjestämistään konferensseista ja tapahtumista: työministerin osalta relevantteina tilaisuuksina mainittiin lokakuussa järjestetty aktiivista työvoimapolitiikkaa ja osaamisen kehittämistä käsittelevä konferenssi ja marraskuussa järjestetty yhteisötaloutta käsittelevä konferenssi.

Pj. ja KOM informoivat osaamisen teemavuoden edistymisestä: teemavuoden toimeenpano on puolivälissä ja on selvää, että vuodelle asetetut tavoitteet tullaan saavuttamaan. Toiminta on ollut aktiivista ja viestintätoimet ovat olleet tehokkaita. Osaamisen merkitys on tiedostettu kaikkialla.

Hoivapäätelmät – *hyväksyminen:*

Puheenjohtaja totesi, että jokainen meistä tarvitsee hoivapalveluita jossain vaiheessa elämäänsä. Tällä hetkellä EU:ssa tarvitsee hoivaa noin 30 miljoonaa ihmistä. Puheenjohtaja pitää tärkeänä, että heille taataan laa-

dukkaat palvelut. Se vastaa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteita sekä syksyllä 2022 hyväksyttyjä neuvoston suosituksia varhaiskasvatuksesta sekä pitkäaikaishoidosta. Teema kytkeytyy perusoikeuksiin ja ihmisarvoiseen elämään. Naiset kanatavat erityisen raskasta taakkaa palveluiden tuottamisessa, ja asiaa on tarkasteltava tasa-arvonäkökulmasta. Päätelmien keskeinen linjaus on laitoshoivan vähentäminen, kaikkien pääsy tarvitsemiensa palveluiden piiriin, hoivakulttuurin muutos sekä hoiva-asiaan paneutuminen esikoulusta ja varhaiskasvatuksesta alkaen.

Komissio totesi, että hoivan kehittämisen osalta eletään tärkeitä aikoja. Viime syksynä hyväksytyt neuvoston suositukset sekä EU:n hoivastrategia viitoittavat tietä. On tärkeää löytää asianmukainen tasapaino sekä hoivattavien että hoivaajien tarpeiden ja oikeuksien suhteen. Neuvoston päätelmät osoittavat voimakasta sitoutumista tässä suhteessa. Ensi vuonna jäsenvaltioiden odotetaan raportoivan toimeenpanosta, reformit ja investoinnit mukaan lukien.

Puheenvuoroissaan jäsenvaltiot ilmaisivat tukensa hoivastrategian kokonaisvaltaiselle toimeenpanolle ottaen huomioon sosiaalietuuksien ja palveluiden välisen yhteyden ja tasapainon. Kaksi jäsenvaltiot jätti asiaan julistuksen, joissa totesivat tulkitsevansa sukupuoli-käsitteen (gender) viittaavan miehiin ja naisiin.

Eurooppalainen vammaiskortti ja eurooppalainen pysäköintikortti – *Yleisnäkemyksen hyväksyminen***:**

Puheenjohtaja esitteli kahdessa kuukaudessa neuvostossa neuvotellun yleisnäkemysluonnoksen. Komission ehdotusta oli selkeytetty koskien erityisesti korttien myöntämistä kansallisten lakien ja menettelytapojen mukaan sekä mitä tulee direktiivin materiaaliseen soveltamisalaan.

Komissio onnitteli puheenjohtajaa ja neuvostoa poikkeuksellisen nopeasti neuvotellusta yleisnäkemyksestä. Kortit edistävät oleellisesti vammaisten liikkuvuutta ja oikeuksien toteumista EU:n vammaisstrategian mukaisesti. Komissio totesi, ettei ole tyytyväinen yleisnäkemyksessä tehtyihin direktiiviehdotuksen soveltamisalan muutoksiin, sähköisen kortin vapaaehtoisuuteen sekä delegoitujen ja toimeenpanosäädösten suhteeseen.

16 jäsenvaltiota kiitteli puheenjohtajaa erinomaisesti ja tehokkaasti hoidetusta neuvotteluprosessista ja ilmaisi voimakkaan tukensa yleisnäkemykselle.

EU:n rasismin vastainen toimintasuunnitelma 2020–2025 – *Poliittinen keskustelu:*

Puheenjohtaja aloitti keskustelun pyytämällä ministereitä vaihtamaan näkemyksiä siitä, kuinka rakenteellista rasismia ja laitonta rotuprofilointia voitaisiin parhaiten käsitellä kansallisessa rasismin vastaisessa lainsäädännössä ja rasismin vastaisissa toimintasuunnitelmissa.

Komissaari ilmaisi voimakkaan huolensa rasististen tapausten määrän kasvusta erityisesti afrikkalaistaustaisten. Hän korosti, että rakenteellinen rasismi on kaikista salakavalin muoto, ja muistutti perussopimuksiin ja EU:n lainsäädäntöön sisältyvät velvoitteet torjua kaikenlaista syrjintää. Hän korosti, että EU:n rasismin vastainen toimintasuunnitelma 2020–2025 hahmottelee kattavan strategian rasismin torjumiseksi, ja muistutti komission (mukaan lukien komission rasisminvastaisen koordinaattorin) tekemästä työtä lainsäädäntö- ja poliittisten toimenpiteiden täytäntöönpanossa. Komissio edistää osallisuutta myös omassa hallinnossaan henkilöstön monimuotoisuus- ja osallisuustoimienpitein. Hän kehotti myös kaikkia jäsenvaltioita hyväksymään kansallisia toimintasuunnitelmia, joissa on vuorovaikutteinen lähestymistapa EU:n strategian vahvistamiseksi.

Kaikki jäsenvaltiot korostivat puheenvuorossaan tarvetta ryhtyä toimiin rasismin torjumiseksi ja sitoutuivat jatkamaan tehokkaiden ratkaisujen etsimistä sekä EU:n että kansallisella tasolla. Useat jäsenvaltiot korostivat tiedonkeruun tärkeyttä kaikista rasismin muodoista, koska tilastot ovat ainoa tehokas väline poliittisten ja lainsäädäntötoimien tehokkuuden arvioimiseksi. Useat jäsenvaltiot korostivat kansallisten strategioidensa merkitystä. Jotkut ovat hyväksymässä monialaisia toimintasuunnitelmia, joka sisältävät koulutusta oikeuslaitokselle ja viranomaisille, jotka todennäköisesti joutuvat kosketuksiin rasismin uhrien kanssa. Esiin nostettiin myös tietoisuuden lisäämisen ja julkisten kampanjoiden tärkeä rooli uhrien oikeuksista tiedottamisessa. Lisäksi huo-

mautettiin, että muuttotrendit ja väestörakenteen haasteet luovat yhä monimuotoisempia yhteiskuntia, jolloin rasismin vastaisten toimien tehostaminen on välttämätöntä. Tällöin tarvitaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa, joka kattaa koulutusalan, asumisen ja työllisyyden. Useat jäsenvaltiot korostivat myös tarvetta hyväksyä strategioita erityisesti romanien osallistamiseksi koulutuksen, työllisyyden, terveydenhuollon ja asumisen avainaloilla. Laittoman rotuprofiloinnin torjumiseksi useat jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön sekä oikeudellisia että poliittisia toimenpiteitä, mukaan lukien koulutusta lainvalvontaviranomaisille.

Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso muistutti Suomen puheenvuorossa, että Suomen hallitus on sitoutunut demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen. Hallitus edistää tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä sekä pyrkii vähentämään rasismia. Ministeri kertoi, että hallitus antoi julkilausuman tasa-arvon, sukupuolten tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa ja että lausunnon painopiste on nimenomaan rasismin torjunnassa. Ministeri korosti, että EU:n rasismin vastainen toimintasuunnitelma on linjassa Suomen hallituksen strategioiden kanssa. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpano on tärkeää oikeudenmukaisuuden ja yhtäläisten mahdollisuuksien takaamiseksi kaikille. Pitkäjänteistä strategista työtä tarvitaan sekä kansallisesti, EU-tasolla että jäsenvaltioiden kesken, jotta löydetään ratkaisuja, jotka vastaavat kaikkien Euroopassa asuvien tarpeita.

Komissaari ilmaisi tyytyväisyytensä jäsenvaltioiden päättäväisyyteen ryhtyä toimiin EU:n vapauttamiseksi rasismista ja kiitti puheenjohtajavaltiota siitä, että se on asettanut rasismin torjunnan ensisijaiseksi tavoitteekseen. Hän pani merkille muslimien vastaisen vihan ja antisemitismin äskettäisen tasaisen lisääntymisen ja muistutti, että vihan kitkeminen Euroopassa on yhteinen vastuu. Lopuksi hän vakuutti, että komissio jatkaa työtään, myös rahoituksen avulla, kaikenlaisen rasismin torjumiseksi EU:ssa.

Direktiiviehdotukset minimistandardeista tasa-arvoelimille – *Puheenjohtaja tiedottaa:*

Puheenjohtaja esitteli lyhyesti komission ehdotukset ja muistutti, että neuvosto hyväksyi yleisnäkemykset molempiin ehdotuksiin kesäkuussa 2023.

Puheenjohtaja kertoi, että ensimmäinen kolmikantakokous tasa-arvoa koskevasta ehdotuksesta pidetään 28.11.2023. Puheenjohtajavaltio toivoo neuvotteluissa nopeaa edistymistä ja harkitsee mahdollisuutta järjestää toinen kolmikantakokous joulukuun puolivälissä. Hän kertoi myös, että neuvoston lingvistijuristit ovat tarkastaneet yhdenvertaisuutta koskevan ehdotuksen.

Komissaari muistutti, että tasa-arvoelimiä koskeva lainsäädäntö on tasa-arvounionin rakennuspalikka, jolla on todellista ja suoraa vaikutusta. Komissio on tyytyväinen jäsenvaltioiden yksimielisistä yleisnäkemyksistä sekä Euroopan parlamentin yhteispäätösehdotusta koskevaan mietintöön. Komissaari ilmaisi tyytyväisyytensä siihen, että molemmat toimielimet ovat halukkaita pitämään ehdotetut direktiivit yhdenmukaisina huolimatta niiden erilaisista oikeusperustoista ja lainsäädäntömenettelyistä, ja korosti, että on ratkaisevan tärkeää, että tasa-arvoelinten toimintaa koskevat säännöt eivät vaihtele syrjinnän perusteen tai alan mukaan. Komissio korosti myös, että aikaraja ehdotusten hyväksymiselle nykyisessä parlamentissa on erittäin tiukka, minkä vuoksi poliittinen sopimus olisi saavutettava mahdollisimman pian.

Puheenjohtajuustapahtumat – *Puheenjohtajavaltio tiedottaa:*

<u>Tasa-arvoministerien epävirallinen tapaaminen naisiin kohdistuvasta väkivallasta</u>

Kokous tarjosi tilaisuuden vaihtaa ennaltaehkäisyä, suojelua ja oikeussuojan saatavuutta koskevia hyviä käytäntöjä.

Keskustelussa käsiteltiin erityisesti seuraavia aiheita:

- tiedonkeruu kaikista naisiin kohdistuvan väkivallan muodoista;

- erityiset tukipalvelut, mukaan lukien seksuaalisen väkivallan uhrien tukeminen;

- uudet esiin nousevat väkivallan muodot, kuten verkkoväkivalta ja institutionaalinen väkivalta.

Rasismin vastainen konferenssi

Tapahtuma kokosi yhteen EU:n toimielinten ja virastojen, EU:n ulkopuolisten valtioiden hallitusten, kansalaisyhteiskunnan, kansainvälisten järjestöjen sekä asiantuntijoiden edustajia ja aktivisteja. Keskustelu jakautui kolmeen temaattiseen istuntoon:

- rakenteellinen rasismi ja tiedon kerääminen etnisten ryhmien mukaan tilastoissa, tutkimuksissa ja selvityksissä;

- afrikkalaista syntyperää olevien ihmisten edustus julkisissa viroissa ja tiedotusvälineissä;

- rasismin vastainen lainsäädäntö ja kansalliset toimintasuunnitelmat.

Komissaari kiitti puheenjohtajavaltiota sukupuolten tasa-arvon asettamista tärkeälle sijalle poliittisella asialistalla. Naisiin kohdistuvan väkivallan torjunnan osalta komissio näkee myönteisiä kehityssuuntauksia, erityisesti Euroopan neuvoston Istanbulin yleissopimuksen voimaantulon, mutta ilmaisi huolensa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa koskevan ehdotuksen neuvottelujen erittäin hitaasta edistymisestä. Komissio korosti, että lainsäätäjät eivät ole vielä päässeet sopimukseen mistään ehdotuksen kriittisistä osista, kuten tiedonkeruu- ja tutkimusvelvoitteista ja raiskauksen kriminalisoinnista EU:n tasolla. Komissaari korosti, että vaikka laajalti tunnustetaan tarve saada vertailukelpoisia ja eriteltyjä tietoja tehokkaan toiminnan ja nykyisen politiikan arvioimiseksi, tällä hetkellä ei ole olemassa EU:n vertailukelpoisia hallinnollisia tietoja tai tutkimuksia naisiin kohdistuvasta väkivallasta. Komissaari kehotti jäsenvaltioita poistamaan varauksensa ja osoittamaan tarvittavat resurssit naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevien tietojen keräämiseen. Komissio kehotti lainsäätäjiä pääsemään sopimukseen kaikista lainsäädäntöneuvottelujen jäljellä olevista kohdista viipymättä.

Sosiaaliset investoinnit – *poliittinen keskustelu*

Puheenjohtaja aloitti keskustelun viittaamalla siihen, että erityisesti sota Ukrainassa ja COVID-19-pandemia ovat osoittaneet tarvetta kestävälle taloudelle, joka pystyy selviytymään odottamattomista shokeista. Sosiaaliset investoinnit ovat tärkeä väline shokkien välttämiseksi ja lieventämiseksi. Ne voivat auttaa luomaan suotuisat olosuhteet työllistymismahdollisuuksien, hyvinvoinnin, sukupuolten tasa-arvon sekä sukupolvien välisen köyhyyden vähentämisen kannalta. Hyvin suunnitellut sosiaaliset investoinnit voivat lisätä talouskasvua ja tukea julkisen talouden kestävyyttä ja samalla edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Puheenjohtaja muistutti vuoden 2013 sosiaalisten investointien paketista sekä siitä, että sosiaalisten oikeuksien pilariin sisältyy sosiaalisten investointien lähestymistapa. Puheenjohtaja viittasi myös komission huhtikuussa 2023 esittämiin lainsäädäntöehdotuksiin talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi sekä uudistusta koskeviin käynnissä oleviin neuvotteluihin. Puheenjohtaja korosti, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari on näkyvästi esillä ehdotetussa kehyksessä.

Puheenjohtaja muistutti lisäksi sosiaalisten investointien epävirallisen työryhmän (IWGSI) perustamisesta yhdessä seuraavan puheenjohtajavaltio Belgian kanssa. Työryhmän toimintaan osallistuu 24 jäsenvaltiota sekä komission, Euroopan parlamentin, työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean puheenjohtajien sekä EU:n työmarkkinaosapuolten edustajia, ja sen tarkoituksena on kerätä empiiristä näyttöä sekä mikro- ja makrotalouden näkökulmasta sosiaalisten investointien ja niitä koskevien seurantamenetelmien kehittämistä varten. Samoin puheenjohtaja viittasi kesäkuussa 2023 pidettyyn epäviralliseen TSTK-kokoukseen, jossa työllisyyskomiteaa ja sosiaalisen suojelun komiteaa pyydettiin laatimaan yhteinen lausunto sosiaalisten investointien lisäarvosta ja TSTK-alan roolista eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä. Pyydetty lausunto on nyt ministerien hyväksyttävänä.

Työllisyyskomitean puheenjohtaja esitteli komiteoiden mainitun yhteisen lausunnon korostamalla sen keskeisiä viestejä: a) sosiaalisilla investoinneilla ja niihin liittyvillä uudistuksilla voi olla myönteinen vaikutus talous-

kasvuun ja kilpailukykyyn, mikä tukee julkisen talouden kestävyyttä ja samalla sosiaalista lähentymistä; b) kriisiaikoina myötäsykliset toimenpiteet voivat johtaa budjettileikkauksiin, jotka lisäävät köyhyyttä ja sosiaalista eriarvoisuutta ja heikentävät mahdollisuuksia tuottavuuden parantamiseen sekä rajoittavat kestävää talouskasvua; c) tämän huomioiminen voi auttaa tehostamaan talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikan koordinointia eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä; d) neuvoston oikeuspalvelu on vahvistanut, että komiteoiden lausunto ei voi vaikuttaa talouden ohjausjärjestelmän kehittämistä koskevien neuvottelujen tulokseen; e) lainsäädäntöprosessin tuloksilla voi kuitenkin olla vaikutusta työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean toimintaan; f) TSTK-sektorin on syytä säilyttää koordinoiva roolinsa kaikissa työmarkkinoihin ja sosiaalipolitiikkaan liittyvissä asioissa.

Sosiaalisen suojelun komitean puheenjohtaja korosti, että sosiaalipolitiikalla on tärkeä rooli talouden vakauttamisessa, mikä on todistettu jälleen COVID-pandemian aikana ja välittömästi sen jälkeen. Puheenjohtaja korosti komiteoiden lausunnon tulevaisuuteen suuntautuvaa otetta, jossa myönnetään, että sosiaalisten investointien sekä taloudellisen että sosiaalisen tuoton arviointi on haasteellista. Sijoituksen tuotto riippuu ratkaisevasti investointien tyypistä, niiden suunnittelusta sekä kontekstista, jossa ne tehdään sekä vuorovaikutuksesta muiden poliittisten toimien kanssa. Sijoitusten vaikutusten arviointi on monimutkaista, koska pitkän aikavälin vaikutukset eivät ole helposti havaittavissa. Tästä syystä tarvitaan luotettavaa ja oikea-aikaista tietoa ja asianmukaisia menetelmiä. Lausunnossa peräänkuulutetaan toimivaa yhteistyötä ja yhteisiä arviointeja talouspuolen kanssa.

Komissaari Schmit korosti, että laadukkaat sosiaaliset investoinnit ja niihin liittyvät uudistukset voivat tukea talouskasvua ja julkisen talouden kestävyyttä. Hän viittasi konkreettisina esimerkkeinä koulutus- ja osaamispolitiikkaan, aktiiviseen työmarkkinapolitiikkaan, osallisuuteen sekä sosiaalipalveluihin, erityisesti lastenhoitoon ja pitkäaikaishoitoon. Hän korosti, että viimeksi mainituilla on keskeinen rooli työmarkkinoille osallistumisen edistämisessä ja meneillään olevan väestörakenteen muutoksen haasteisiin vastaamisessa. Komissaari viittasi myös pandemian aikana saatuihin kokemuksiin, jotka ovat osoittaneet, että terveysjärjestelmillä on takuutehtävä kestävien yhteiskuntien hyväksi. Investoimalla koulutukseen, osaamiseen, aktiiviseen työmarkkinapolitiikkaan ja osallisuuteen ehkäisemme ja korjaamme vahinkoja, joita työttömyys, eriarvoisuus ja sosiaalinen syrjäytyminen aiheuttavat. Komissaari korosti, että ennaltaehkäisy on usein tehokkaampaa ja halvempaa kuin parantava politiikka ja että ihmisten auttaminen auttamaan itseään on paljon tehokkaampaa kuin passiiviset edut. Komissaari muistutti, että sosiaalisten investointien rooli tunnustetaan täysin ehdotuksissa, jotka koskevat talouden ohjausjärjestelmän tarkistusta. Ne korostavat tarvetta tarkastella talous- ja sosiaalipolitiikkaa sekä finanssipolitiikkaa kokonaisuutena. Tavoitteena on vahvistaa julkisen velan kestävyyttä samalla kun edistetään kestävää ja osallistavaa kasvua kaikissa jäsenvaltioissa uudistusten ja investointien avulla. Komission lainsäädäntöehdotuksissa keskitytään kunnianhimoisten uudistusten ja investointien toteuttamiseen, mukaan lukien Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpano. Kun oikeudellisista teksteistä on sovittu, on mahdollisuus pohtia tarkemmin TSTK-sektorin roolia. Useat tekijät ovat kuitenkin tässä suhteessa jo selvillä: a) Eurooppalainen ohjausjakso on jatkossakin talous- ja työllisyyspolitiikan koordinointiväline. Sen keskeiset elementit säilytetään sellaisenaan; TSTK-neuvostolla on jatkossakin tärkeä rooli. b) Uusissa keskipitkän aikavälin finanssipoliittisissa rakennesuunnitelmissa finanssipolitiikka yhdistetään uudistus- ja investointisitoumuksiin, jolloin ne kattavat myös työmarkkina-, osaamis- ja sosiaalipoliittiset toimenpiteet; c) Neuvottelujen tuloksesta riippuen näistä keskipitkän aikavälin finanssipoliittisista rakennesuunnitelmista voi tulla jäsenvaltioiden raportointivälineitä myös Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon yhteydessä; d) Joidenkin keskipitkän aikavälin suunnitelmissa esitetyistä uudistuksista ja investoinneista voidaan katsoa täyttävän julkisen talouden sopeutuskauden jatkaminen.

Käydyssä keskustelussa kaikki jäsenvaltiot pitivät talouspolitiikan ja sosiaalisten investointien yhteyttä tärkeänä. Hyvin kohdennetut ja suunnitellut sosiaaliset - erityisesti terveydenhuoltoon, työllisyyteen ja koulutukseen kohdennetut - investoinnit tukevat talouskasvua, tuottavuutta ja julkisen talouden vakautta. Huolissaan oltiin taipumuksesta nähdä sosiaaliset investoinnit ja hyvinvointivaltio vain budjetin menoeränä. Samalla jäsenvaltiot kaipasivat sosiaalisten investointien tarkempaa määrittämistä sekä niiden arviointiin ja seurantaan

liittyvien metodien, indikaattoreiden ja datan kehittämistä. Tätä vaikeuttaa oleellisesti se, että investointien tulokset ovat nähtävissä usein vasta viiveellä ja pitkällä aikavälillä. Moni jäsenvaltio kertoi jo omaavansa velvoitteita, välineitä ja metodeja sosiaalisten investointien arvioimiseksi ja seuraamiseksi kansallisella, alueellisella ja/tai paikallisella tasolla. Samalla korostettiin jäsenvaltioiden eroja sekä vastuuta sosiaalisten investointien perusmuuttujien osalta, mukaan lukien hyvinvointi-, työmarkkina-, tuotanto- jne. rakenteet, sosiaaliturva, koulutus- ja terveydenhuoltojärjestelyt. Silti keskinäinen oppiminen ja hyvät käytänteet ovat hyödyksi. Viime kädessä kyseessä ovat kuitenkin poliittiset ja arvoperusteiset valinnat. EU:n rahastojen ja rahoitusvälineiden kuten RRF/RRP merkitys sosiaalisten investointien mahdollistajana nostettiin myös esiin.

Jäsenvaltiot pitivät ensisijaisen tärkeänä toimivaa yhteistyösuhdetta talouspoliittisen päätöksenteon suhteen EU-tasolla. Ne pitivät tervetulleena Belgian aloitetta järjestää talous- ja sosiaaliministerien yhteinen kokous maaliskuussa 2024. Tärkeänä pidettiin, että TSTK-puoli osallistuu jatkossakin aktiivisesti työllisyys- ja sosiaalikysymysten, kuten työllisyyden ja osaamisen edistämisen, työolojen kehittämisen, köyhyyden ja syrjäytymisen torjunnan käsittelyyn eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa. Usea maa piti tärkeänä, että talouspoliittisille päätöksentekijöille annetaan nyt asianmukainen työrauha EU:n julkista taloutta koskevien sääntöjen sekä eurooppalaisen ohjausjakson kehittämistä koskevissa lainsäädäntöneuvotteluissa. Jotkut jäsenvaltiot muistuttivat hyvän kansallisen koordinaation merkityksestä kokonaisvaltaisten kantojen muodostamiseksi kyseisissä neuvotteluissa. Moni maa piti tärkeänä, ettei talouspoliittiseen ohjausjaksoon tulee luoda uusia prosesseja ja välineitä. Samoin korostettiin sitä, että hyvä sosiaalinen ja työllisyystilanne turvataan parhaiten vakaalla talouspolitikalla ja julkistaloudella. Eräät maat kuitenkin pitivät talous- ja budjettipolitiikan joustavuutta tärkeänä, myös EU-tason valvonnassa. Niillä oli osin valmiutta mennä TSTK-sektorin vastuualan kautta sisälle talous- ja budjetti politiikan tarkasteluun. Politiikan perimmäisenä tavoitteena tulee joidenkin maiden mielestä olla sosioekonomisten erojen kaventaminen. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpano merkitsee monella maalle sosiaalisia investointeja.

Suomen puheenvuorossa sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso korosti, että ECOFIN-puolella käytäville lainsäädäntöneuvotteluille tulee antaa oma rauha ja että TSTK:ssa on tärkeää keskittyä sen vastuualan sisältökysymyksiin. Hän korosti talouskasvun ja sosiaalisen kehityksen välisen tasapainon merkitystä sekä hyvinvoinnin merkitystä EU:n tavoitteena ja arvona itsessään. Hän korosti, että hyvinvointi on hyödyksi talouskasvulle, tuottavuudelle, julkisen talouden kestävyydelle pitkällä aikavälillä kuin myös yhteiskunnalliselle vakaudelle, erinomaisen hyvinvointitalouslähestymistavan mukaisesti. Samalla hän huomautti, että sosiaaliset investoinnit on käsitteenä epätarkka, eikä sen sisällöstä vallitse yksimielisyyttä. Hyvinvointitalouslähestymistavan mukaisesti se torjuu sosiaali- ja terveysmenojen nousua sekä voimistaa erityisesti naisten työllisyyttä.

Päätelmät digitalisaatiosta sosiaaliturvan koordinoinnissa – *Hyväksyminen*

Puheenjohtaja esitteli päätelmät toteamalla, että niiden tavoitteena on helpottaa sosiaaliturvaoikeuksien käyttöä EU:ssa ja keventää hallinnollista taakkaa. Puheenjohtajavaltio muistutti päätelmien yhteydestä useisiin aloitteisiin, kuten aihetta koskevaan komission tiedonantoon, 883:n tarkistamiseen ja yhtenäiseen digitaaliseen yhdyskäytävään (SDG). Päätelmissä jäsenvaltioita kehotetaan pyrkimään varmistamaan, että digitalisointitoimet auttavat nopeuttamaan liikkuvien kansalaisten ja yritysten oikeuksien ja velvollisuuksien määrittelyä, ylläpitämään investointeja prosessien automatisoimiseen ja jatkamaan toimenpiteitä tietosuojan vahvistamiseksi. Päätelmissä kehotetaan komissiota järjestämään vuosittain korkean tason kokouksia tiedonannon mukaisesti.

Komissio korosti, että digitalisaatio helpottaa etuuksiin myöntämistä ja sosiaaliturvaoikeuksien käyttämistä rajojen yli. Se keventää ihmisten, yritysten ja kansallisten viranomaisten hallinnollista taakkaa ja vähentää samalla virheiden ja petosten riskiä. Komissio muistutti 25 prosentin taakan vähennystavoitteestaan ja sen, että yksi tärkeimmistä sosiaaliturvan koordinoinnin kysymyksistä on lähettämisen ennakkoilmoitus. Komissio peräänkuulutti korkeaa kunnianhimoa digitalisaation tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämiseksi.

Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevien asetusten tarkistaminen (883/04 ja 987/09) - *Puheenjohtajavaltio tiedottaa*

Puheenjohtaja korosti lainsäätäjien yhteistä vastuuta kolmikantasovun löytämisessä ennen vaalikauden päättymistä.

Puheenjohtaja tiedotti ministereille ensimmäisestä lähes kahden vuoteen pidetystä kolmikantaneuvottelusta, jossa lainsäätäjät arvioivat kantojaan ja määrittelivät liikkumavaraa sopimukseen pääsemiseksi. Puheenjohtaja korosti, että molemmat osapuolet olivat erittäin myönteisiä ja jakoivat näkemyksen, että nyt on viimeinen mahdollisuus löytää sopu ennen vaalikauden loppua. Puheenjohtaja korosti, että ei pidä unohtaa, että 90 prosenttia määräyksistä on jo sovittu ja että jos kaikki ponnistelevat rakentavassa hengessä, sopu on saavutettavissa.

Komissio muistutti, että ehdotuksesta on pidetty 18 kolmikantakokousta ja saavutettu kaksi väliaikaista sopimusta, jotka neuvosto kuitenkin hylkäsi. Komissio onnitteli puheenjohtajavaltiota neuvottelujen uudelleen käynnistämisestä ja yhtyi puheenjohtajan analyysiin, jonka mukaan kokous oli sekä myönteinen että rakentava ja mahdollisti lisäjoustavuuden löytämisen.

Puheenjohtajavaltion konferenssit - *Puheenjohtajavaltio tiedottaa*

Puheenjohtaja kertoi i) tuloturvaa ja sosiaalista osallisuutta koskevasta korkean tason konferenssista (16. lokakuuta, Aranjuez), jossa allekirjoitettiin niin kutsuttu ja ii) itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvaa käsittelevästä kokouksesta (13. marraskuuta, Madrid), jossa pohdittiin, kuinka itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvan vajeita voitaisiin täyttää.

Ukraina: Viimeaikainen kehitys – *Komissio tiedottaa*

Puheenjohtaja muistutti, että sodalla Ukrainassa on tuhoisa vaikutus miljooniin Ukrainan kansalaisiin ja korosti, että EU:n solidaarisuus Ukrainaa kohtaan kestää.

Komissio korosti, että geopoliittisen kehityksen ei pidä estää keskittymistä ponnisteluihin, joita on tehty ja joita edelleen tarvitaan Ukrainan tukemiseksi. Komissio palautti mieleen tilapäisen suojelun jatkamisen maaliskuuhun 2025 ja koheesiopolitiikan ohjelmiin tehdyt investoinnit. Komissio viittasi julkisten työvoimapalvelujen lisääntyneisiin rekisteröintinumeroihin, mikä saattaa olla merkki lisääntyneestä osallistumisesta työmarkkinoille. Laajentumisen osalta komissio mainitsi päätöksen aloittaa liittymisneuvottelut Ukrainan kanssa. Se huomautti, että työllisyyden ja sosiaaliasioiden alalla Ukraina on edelleen varhaisessa valmisteluvaiheessa ja että Ukrainan on työskenneltävä vielä paljon EU:n avulla, myös taloudellisesti. Tarvitaan pikaista sopimusta Ukrainan rahoitusvälineestä.

Komission työohjelma 2024 – *Komissio tiedottaa*

Komissio tiedotti lokakuussa hyväksytystä vuoden 2024 työohjelmastaan, jossa esitetään komission tärkeimmät painopisteet toimikauden viimeiselle vuodelle. Komissio muistutti tärkeimmistä prioriteeteistaan eurooppalaisten yritysten pitkän aikavälin kilpailukyvyn tukemisen, raportointivaatimusten järkeistämisen ja lainsäätäjien tukemisen kannalta. Komissio kertoi, että vuonna 2024 tehdään 18 uutta aloitetta. Komissio korosti Val Duchessen huippukokouksen merkitystä, sillä se tarjoaa tilaisuuden keskustella työmarkkinoiden haasteista ja vahvistaa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun roolia, sekä eurooppalaista yritysneuvostoa koskevaa aloitetta, jolla pyritään vahvistamaan eurooppalaisia yritysneuvostoja ja varmistamaan, että ne pystyvät käyttää tiedonsaanti- ja kuulemisoikeuksiaan samalla kun yritykset voivat tehdä päätöksiä tehokkaasti. Komissio mainitsi myös meneillään olevan työn jäsenvaltioiden kanssa yhteisen sähköisen lomakkeen kehittämiseksi työntekijöiden lähettämistä varten ja sopivan teknisen ratkaisun löytämiseksi osallistuvien jäsenvaltioiden vapaaehtoiseen käyttöön.

Komissio ilmaisi myös aikovansa täyttää vuoden 2023 työohjelman sitoumukset ja mainitsi meneillään olevat valmistelut ehdotukseksi harjoittelun laatupuitteista sekä syöpää, perimän muutoksia ja lisääntymiselle vaarallisia aineita työssä koskevan direktiivin kuudennen tarkistuksen.

Tulevan puheenjohtajavaltion työohjelma - *Belgia tiedottaa*

Belgian varapääministeri kertoi tulevan puheenjohtajakauden ohjelmasta ja korosti, että sosiaalipolitiikka on yksi sen kuudesta painopistealueesta. Alkuun Belgia pyrkii saattamaan käynnissä olevat lainsäädäntöneuvottelut sopuratkaisuihin. Näitä neuvotteluja ovat direktiivi eurooppalaisesta vammaiskortista ja vammaisten pysäköintikortista, direktiivit tasa-arvoelinten standardeista, sosiaaliturvan koordinointisäännöt sekä alustatyödirektiivi.

Belgia panostaa myös komission uusiin lainsäädäntöaloitteisiin kuten harjoittelun laatupuitteisiin ja karsinogeenidirektiivin kuudenteen tarkistukseen.

Varapääministeri korosti, että TSTK-sektorilla puheenjohtajuuskaudella on kaksi poliittista päätavoitetta: 1) osallistuminen neuvoston seuraavaan strategiseen toimintaohjelmaan sekä 2) sosiaalisten oikeuksien eurooppalaisen pilarin vahvistaminen ja valtavirtaistaminen muihin politiikkoihin, mukaan lukien talouspolittiinen ohjaus.

Varapääministeri kertoi myös järjestämistään kokouksista, eli

- tammikuussa Namurissa järjestettävästä epävirallisesta työ- ja sosiaaliministerien kokouksesta, jossa keskustellaan sosiaalisen pilarin toimintaohjelman tulevaisuudesta,
- 24. helmikuuta järjestettävästä tasa-arvoa käsittelevästä epävirallisesta kokouksesta,
- osuus- ja yhteisötalouden ministerien kokouksesta,
- TSTK- ja ECOFIN-ministerien yhteiskokouksesta 12. maaliskuuta, jossa keskustellaan talouskasvun ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vuorovaikutuksesta,
- sosiaalista pilaria käsittelevästä korkean tason konferenssista La Hulpessa, jossa pyritään allekirjoittamaan julistus yhdessä komission, parlamentin, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan sekä
- neuvoston virallinen kokous Luxemburgissa kesäkuussa.

Lounaalla ministerit keskustelivat aiheesta ”työsuhdeturva irtisanomisten yhteydessä liittyen digitaaliseen ja vihreään siirtymään”

Suomen edustajat

Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso

Pysyvän edustajan sijainen Tuuli-Maaria Aalto

EUE: Antero Kiviniemi, Pauliina Porkka, Marjo Hakkarainen
STM: Nuutti Hyttinen, Pasi Korhonen
TEM: Jenni Heikka

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite